

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра харчових технологій

ЗАТВЕРДЖЕНО КАФЕДРОЮ
Завідувачка кафедри
 Ніна БУДНИК
(протокол 01 вересня 2025 р. №2)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(обов'язкова навчальна дисципліна)

ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

освітньо-професійна програма Харчові технології
спеціальність G13 Харчові технології
галузі знань G Інженерія, виробництво та будівництво
освітній ступінь бакалавр
факультет технологій тваринництва та продовольства

Полтава
2025-2026 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Харчові технології» спеціальності G13 Харчові технології.

Мова викладання: державна

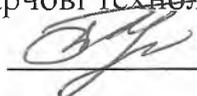
Розробник: Валерій СУКМАНОВ, професор кафедри харчових технологій,
доктор технічних наук, професор

01 вересня 2025 року

 Валерій СУКМАНОВ

Погоджено гарантом освітньої програми «Харчові технології»

«01» 09 _____ 2025 року

 Ніна БУДНИК

Схвалено радою з якості вищої освіти спеціальності «Харчові технології»
протокол «01» 09 2025 року № 1

Голова ради з якості вищої освіти спеціальності
Харчові технології

 Алла КАЙНАШ

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма здобуття освіти
Загальна кількість годин	90
Кількість кредитів	3
Місце в індивідуальному навчальному плані студента	обов'язкова
Рік навчання (шифр курсу)	1 курс, G13XT бд 2025
Семестр	2
Лекції (годин)	16
Практичні (семінарські) (годин)	14
Лабораторні (годин)	
Самостійна робота (годин)	60
у т. ч. індивідуальні завдання (контрольна робота), (годин)	-
Форма семестрового контролю	залік

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Сформувати у студентів системні теоретичні знання з основ наукових досліджень, практичні навички оволодіння методикою щодо виконання конкретних видів науково-дослідних робіт, а також розвинути компетенції, що забезпечують здатність аналізувати сучасні тенденції щодо харчових технологій, проектувати нові або модернізувати діючі виробництва, використовуючи сучасні та інноваційні технології виробництва харчової продукції.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Формування компетентностей при вивченні навчальних дисциплін: «Основи фахової діяльності», «Вища математика», «Хімія», Іноземна мова (за професійним спрямуванням), «Інженерна і комп'ютерна графіка».

4. Компетентності

– **інтегральна:**

– Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми технічного і технологічного характеру, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов у виробничих умовах підприємств харчової промисловості та у процесі навчання, що передбачає застосування теоретичних основ та методів у сфері харчових технологій.

– **Загальні:**

- ЗК 1. Знання і розуміння предметної області та професійної діяльності.
- ЗК 4. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.
- ЗК 5. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 6. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК 7. Здатність працювати в команді.

- ЗК 8. Здатність працювати автономно.
- ЗК 11. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК 15. Уміння розв'язувати поставлені задачі та приймати відповідні обґрунтовані рішення.
- **Спеціальні:**
- СК 8. Здатність проводити дослідження в умовах спеціалізованих лабораторій для вирішення прикладних задач.
- СК 12. Здатність формувати комунікаційну стратегію в галузі харчових технологій, вести професійну дискусію.

5. Програмні результати навчання:

ПРН 1. Знати і розуміти основні концепції, теоретичні та практичні проблеми в галузі харчових технологій.

ПРН 3. Уміти застосовувати інформаційні та комунікаційні технології для інформаційного забезпечення професійної діяльності та проведення досліджень прикладного характеру.

ПРН 4. Проводити пошук та обробку науково-технічної інформації з різних джерел та застосовувати її для вирішення конкретних технічних і технологічних завдань.

ПРН 18. Мати базові навички проведення теоретичних та/або експериментальних наукових досліджень, що виконуються індивідуально та/або у складі наукової групи.

ПРН 19. Підвищувати ефективність роботи шляхом поєднання самостійної та командної роботи.

ПРН 21. Вміти доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу з метою донесення ідей, проблем, рішень і власного досвіду у сфері харчових технологій.

Співвідношення програмних результатів навчання із очікуваними результатами навчання

Програмний результат навчання (визначений освітньою програмою)	Очікувані результати навчання навчальної дисципліни
<p>ПРН 1. Знати і розуміти основні концепції, теоретичні та практичні проблеми в галузі харчових технологій.</p>	<p>Знати: основні концепції, теоретичні та практичні проблеми в галузі харчових технологій</p>
	<p>Розуміти: основні концепції, теоретичні та практичні проблеми в галузі харчових технологій.</p>
	<p>Вміти: ефективно використовувати знання з основ наукових досліджень для визначення та формулювання теоретичні та практичні проблеми в галузі харчових технологій.</p>

<p>ПРН 3. Уміти застосовувати інформаційні та комунікаційні технології для інформаційного забезпечення професійної діяльності та проведення досліджень прикладного характеру.</p>	<p>Знати: наукові засади щодо аналізу інформаційних систем та їх застосування при проведенні досліджень прикладного характеру.</p>
	<p>Розуміти: особливості та зміст інформаційні та комунікаційні технології для інформаційного забезпечення професійної діяльності.</p>
	<p>Вміти: ефективно використовувати інформаційні та комунікаційні технології для інформаційного забезпечення проведення наукових досліджень</p>
<p>ПРН 4. Проводити пошук та обробку науково-технічної інформації з різних джерел та застосовувати її для вирішення конкретних технічних і технологічних завдань</p>	<p>Знати: наукові підходи, щодо пошук та обробку науково-технічної інформації з різних джерел.</p>
	<p>Розуміти: особливості змісту науково-технічної інформації з різних джерел.</p>
	<p>Вміти: застосовувати науково-технічної інформації з різних джерел для вирішення конкретних технічних і технологічних завдань.</p>
<p>ПРН 18. Мати базові навички проведення теоретичних та/або експериментальних наукових досліджень, що виконуються індивідуально та/або у складі наукової групи.</p>	<p>Знати: базові наукові засади щодо організації та проведення теоретичних та/або експериментальних наукових досліджень, що виконуються індивідуально та/або у складі наукової групи.</p>
	<p>Розуміти: особливості проведення теоретичних та/або експериментальних наукових досліджень, що виконуються індивідуально та/або у складі наукової групи.</p>
	<p>Вміти: організувати проведення теоретичних та/або експериментальних наукових досліджень, що виконуються індивідуально та/або у складі наукової групи.</p>
<p>ПРН 19. Підвищувати ефективність роботи шляхом поєднання самостійної та командної роботи.</p>	<p>Знати: методи підвищувати ефективність роботи шляхом поєднання самостійної та командної роботи.</p>
	<p>Розуміти: принципи розподілу та вирішення наукових завдань шляхом поєднання самостійної та командної роботи.</p>
	<p>Вміти: організувати ефективну роботу при проведенні наукових досліджень шляхом поєднання самостійної та командної роботи.</p>

ПРН 21. Вміти доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу з метою донесення ідей, проблем, рішень і власного досвіду у сфері харчових технологій.	Знати: методи та принципи донесення ідей, проблем, рішень і власного досвіду у сфері харчових технологій.
	Розуміти: особливості донесення результатів наукової діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу.
	Вміти доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу з метою донесення ідей, проблем, рішень і власного досвіду у сфері харчових технологій.

6. Методи навчання і викладання:

словесні: лекція, розповідь-пояснення; бесіда;

наочні: демонстрування, ілюстрування, спостереження;

практичні: практичні роботи; робота з навчально-методичною літературою: конспектування, презентація, доповідь;

методи формування пізнавальних інтересів: створення ситуації інтересу й новизни навчального матеріалу; метод використання життєвого досвіду; навчальні дискусії для вирішення проблемної ситуації; метод відповідей на запитання і опитування думок здобувачів вищої освіти;

методи стимулювання і мотивації обов'язку й відповідальності: роз'яснення мети навчальної дисципліни; висування вимог до вивчення дисципліни; заохочення і покарання;

комп'ютерні, мультимедійні методи: використання мультимедійних презентацій;

методи усного контролю: опитування;

методи письмового контролю: самостійна робота.

7. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Мета, завдання та зміст курсу «Основи наукових досліджень».

Тема 2. Етапи наукових досліджень.

Тема 3. Інформаційна база наукових досліджень методика відбору та аналізу матеріалів.

Тема 4. Актуальні наукові напрямки в галузі харчових технологій та методики наукових досліджень.

Тема 5. Організація роботи та техніка проведення експериментальних досліджень.

Тема 6. Оформлення матеріалів дослідження.

Тема 7. Інтелектуальна власність як результат науково-технічної творчості. Основи патентування.

Тема 8. Наукові роботи

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	денна форма G13XT бд 2025			
	усього	у тому числі		
л		пр	с.р.	
Тема 1. Мета, завдання та зміст курсу «Основи наукових досліджень».	11	2	2	7
Тема 2. Етапи наукових досліджень.	11	2	2	7
Тема 3. Інформаційна база наукових досліджень методика відбору та аналізу матеріалів.	11	2	2	7
Тема 4. Актуальні наукові напрямки в галузі харчових технологій та методики наукових досліджень.	11	2	2	7
Тема 5. Організація роботи та техніка проведення експериментальних досліджень.	12	2	2	8
Тема 6. Оформлення матеріалів дослідження.	12	2	2	8
Тема 7. Інтелектуальна власність як результат науково-технічної творчості. Основи патентування.	12	2	2	8
Тема 8. Наукові роботи	10	2	-	8
Усього годин	90	16	14	60

8. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма G13XT_бд_2025
1	Тема 1. Мета, завдання та зміст курсу «Основи наукових досліджень».	2
2	Тема 2. Етапи наукових досліджень.	2
3	Тема 3. Інформаційна база наукових досліджень та методика відбору та аналізу матеріалів.	2
4	Тема 4. Актуальні наукові напрямки в галузі харчових технологій та методики наукових досліджень.	2
5	Тема 5. Організація роботи та техніка проведення експериментальних досліджень.	2
6	Тема 6. Оформлення матеріалів дослідження.	2
7	Тема 7. Інтелектуальна власність як результат науково-технічної творчості. Основи патентування.	2
8	Тема 8. Наукові роботи	-
	Разом	14

9. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма G13XT бд 2025
1	Тема 1. Мета, завдання та зміст курсу «Основи наукових досліджень».	7
2	Тема 2. Етапи наукових досліджень.	7
3	Тема 3. Інформаційна база наукових досліджень методика відбору та аналізу матеріалів.	7
4	Тема 4. Актуальні наукові напрямки в галузі харчових технологій та методики наукових досліджень.	7
5	Тема 5. Організація роботи та техніка проведення експериментальних досліджень.	8
6	Тема 6. Оформлення матеріалів дослідження.	8
7	Тема 7. Інтелектуальна власність як результат науково-технічної творчості. Основи патентування.	8
8	Тема 8. Наукові роботи	8
	Разом	60

10. Індивідуальні завдання

Не передбачено.

11. Оцінювання результатів навчання

Програмний результат навчання	Форми контролю
	денна форма G13XT бд 2025
<p>ПРН 1. Знати і розуміти основні концепції, теоретичні та практичні проблеми в галузі харчових технологій</p> <p>ПРН 3. Уміти застосовувати інформаційні та комунікаційні технології для інформаційного забезпечення професійної діяльності та проведення досліджень прикладного характеру.</p> <p>ПРН 4. Проводити пошук та обробку науково-технічної інформації з різних джерел та застосовувати її для вирішення конкретних технічних і технологічних завдань</p> <p>ПРН 18. Мати базові навички проведення теоретичних та/або експериментальних наукових досліджень, що виконуються індивідуально та/або у складі наукової групи.</p> <p>ПРН 19. Підвищувати ефективність роботи шляхом поєднання самостійної та командної роботи.</p>	<p>Поточний контроль: опитування, виконання навчальних завдань на практичних заняттях, виконання завдань самостійної роботи.</p> <p>Семестровий контроль: залік.</p>

ПРН 21. Вміти доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу з метою донесення ідей, проблем, рішень і власного досвіду у сфері харчових технологій.	
---	--

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним програмним результатом навчання. Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний контроль і підсумкова оцінка рівня досягнення результатів навчання.

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти			Разом
	Опитування	Виконання вправ на практичних заняттях	Виконання завдань самостійної роботи	
Тема 1. Мета, завдання та зміст курсу «Основи наукових досліджень».	4	-	5	9
Тема 2. Етапи наукових досліджень.	4	4	5	13
Тема 3. Інформаційна база наукових досліджень методика відбору та аналізу матеріалів.	4	4	5	13
Тема 4. Актуальні наукові напрямки в галузі харчових технологій та методики наукових досліджень.	4	4	5	13
Тема 5. Організація роботи та техніка проведення експериментальних досліджень.	4	4	5	13
Тема 6. Оформлення матеріалів дослідження.	4	4	5	13
Тема 7. Інтелектуальна власність як результат науково-технічної творчості. Основи патентування.	4	4	5	13
Тема 8. Наукові роботи	4	4	5	13
Разом	32	28	40	100

Форми, шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти:

Шкала та критерії та оцінювання
Опитування (0-4 бали)

Кількість балів	Критерії оцінювання
4	Здобувач вищої освіти у повному обсязі володіє знаннями з основ наукових досліджень, розуміє основні засади, принципи та етичні норми, здатний критично аналізувати сучасні аспекти організації наукових досліджень, робить обґрунтовані висновки та аргументує свої думки
3	Здобувач вищої освіти показує знання з основ наукових досліджень, розуміє і вміє аналізувати сучасні аспекти організації наукових досліджень; робить відповідні висновки; робить незначні помилки під час відповідей.
2	Здобувач вищої освіти показує знання з основ наукових досліджень не в повному обсязі, розуміє сучасні аспекти організації наукових досліджень; робить відповідні висновки, проте орієнтується на підказки викладача
1	Здобувач вищої освіти частково показує знання з основ наукових досліджень, розуміє сучасні аспекти організації наукових досліджень; робить відповідні висновки, проте орієнтується на підказки викладача, не аргументує свої думки
0	Здобувач вищої освіти не володіє знаннями з основ наукових досліджень; не робить відповідні висновки; не може аргументувати свої думки, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів.

Шкала та критерії та оцінювання

виконання вправ на практичних заняттях (0-4 бали)

Кількість балів	Критерії оцінювання
4	Здобувач вищої освіти активно приймав участь у обговоренні теми заняття та надавав обґрунтовані відповіді
3	Здобувач вищої освіти приймав участь у обговоренні теми заняття та надавав обґрунтовані відповіді
2	Здобувач вищої освіти приймав участь у обговоренні теми заняття та надані відповіді не мали обґрунтування
1	Здобувач вищої освіти на занятті був не активним та надані відповіді мали помилки та були не повними
0	Здобувач вищої освіти не приймав участь у обговоренні теми заняття, або був відсутній на занятті, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів

Шкала та критерії та оцінювання
самостійної роботи (0-5 балів)(5 завдань)

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	Здобувач вищої освіти правильно виконав всі завдання самостійної роботи, продемонстрував вміння працювати з англomовною літературою; робота має елементи наукових досліджень, узагальнювати результати та робити обґрунтовані висновки
4	Здобувач вищої освіти правильно виконав всі завдання самостійної роботи, продемонстрував вміння працювати з англomовною літературою, узагальнювати результати та робити обґрунтовані висновки
3	Здобувач вищої освіти правильно виконав всі завдання самостійної роботи, продемонстрував навички узагальнювати результати та робити обґрунтовані висновки
2	Здобувач вищої освіти правильно виконав всі завдання самостійної роботи
1	Здобувач вищої освіти виконав завдання самостійної роботи не в повному обсязі або з грубими помилками
0	Здобувач вищої освіти не виконав завдання самостійної роботи, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів

Форма проведення семестрового контролю знань здобувача вищої освіти згідно з робочим та навчальним планом – залік.

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачено під час реалізації навчальної дисципліни

Засоби навчання: мультимедіа-, відео- і звуковідтворююча, проекційна апаратура; комп'ютери, програмне забезпечення для підтримки дистанційного навчання та ін.

Перелік інструментів, обладнання, устаткування та програмного забезпечення, потрібного для вивчення навчальної дисципліни, забезпечує навчальна аудиторія 502 к.

13. Політика навчальної дисципліни

- *щодо термінів виконання та перескладання*: Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у визначені терміни. Виконання завдань із порушенням термінів без поважних причин призводить до зниження оцінки на 25%. Перескладання поточного або підсумкового контролю допускається лише за наявності поважних причин і за погодженням із деканатом.

- щодо академічної доброчесності: Політика щодо академічної доброчесності. Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності/ Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації. Документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці Академічна доброчесність ПДАУ: <https://www.pdaa.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist>. Письмові роботи перевіряються на наявність плагіату. У разі виявлення факту плагіату здобувач вищої освіти отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати його.

- щодо відвідування занять: відвідування занять є обов'язковим; при наявності індивідуального графіку співпраця здобувача та викладача відбувається згідно даного графіка.

- щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти: на здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, здобутих у неформальній / інформальній освіті перед опануванням даної освітньої компоненти. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera, академія НТО.UA тощо. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

- щодо оскарження результатів оцінювання: Політика щодо оскарження результатів оцінювання. Оскарження здійснюється відповідно Положення про оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти в ПДАУ після оголошення результатів поточного або семестрового контролю. Здобувач освіти має право звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо отриманої оцінки. Для оскарження результату оцінювання здобувач вищої освіти звертається з письмовою заявою до декана факультету Технологій тваринництва та продовольства. Порядок оскарження результатів атестації здобувача вищої освіти регламентується Положенням про атестацію здобувачів вищої освіти та екзаменаційну комісію у ПДАУ.

14. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Методологія наукових досліджень Ч 1.: навчальний посібник для випускників

освітнього ступеня «Доктор філософії» спеціальності 181 «Харчові технології» / Ладика В. І., Сукманов В. О., Шильман Л.З., Перцевої Ф.В., та ін. Під заг. редакцією Ладика В.І. // Суми: СНАУ, 2021. 274 с.

2. Сучасні досягнення харчової науки Ч 2.: навчальний посібник для випускників освітнього ступеня «Доктор філософії» спеціальності 181 «Харчові технології» / Ладика В. І., Сукманов В. О., Шильман Л.З., Перцевої Ф.В., та ін.. Під заг. редакцією Ладика В.І. // Суми: СНАУ, 2021. 426 с.

3. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. Київ, 2006. 206 с.

4. Свідло Т. А. Методологія і організація наукових досліджень в харчовій галузі: підручник. Харків: Світ книг, 2013. 225 с.

5. Мокін Б. І. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. Вінниця: ВНТУ, 2014. 180 с.

6. Колесников О. В. Основи наукових досліджень: навч. посіб. Вид. 2-ге випр. та доп. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 144 с.

7. Верба І. І. Основи інтелектуальної власності: навч. посіб. Вид. 2-ге перероб. і доп. Київ: НТУУ «КПІ», 2013. 262 с.

Допоміжні

1. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності. Київ: Знання, 2006. 307 с.

2. Ростовський В. С. Основи наукових досліджень і технічної творчості: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 96 с.

3. Кузнецов Ю. М. Патентознавство та авторське право: підручник. Київ: Кондор, 2005. 428 с.

4. Дахно І. І. Право інтелектуальної власності. Київ: Цент навчальної літератури, 2006. 278 с.

Інформаційні ресурси

1. Про інформацію: Закон України від 02 жовтня 1992 № 2658-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>. (дата звернення: 23.08.2025).

2. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 06.04.2022 № 848-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>. (дата звернення: 23.08.2025).